herpy

AGAMY

Giant Forest Dragon

Gonocephalus grandis

Gonocephalus grandis to duża, smukła agama leśna z lasów deszczowych Azji Południowo-Wschodniej, u której samiec zmienia barwę od jaskrawej zieleni przez błękit po niemal czerń. Osiąga 50-60 cm i żyje na drzewach nad strumieniami. Gatunek wymaga wysokiego, wilgotnego i dobrze wentylowanego terrarium z bieżącą wodą, a sprzedawane zwierzęta pochodzą zwykle z odłowu i są delikatne. To gatunek wyłącznie dla doświadczonych hodowców.

Rodzina: Agamidae Dawna nazwa: *Dilophyrus grandis; Goniocephalus grandis; Gonyocephalus grandis*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**50-60 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**8-15 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny i półwodny**
Środowisko	**Las deszczowy i mokradła**
Trudność	**Ekspert**

HODOWLA

Min. terrarium	**120 × 60 × 150 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**22-28 °C**
Miejsce wygrzewania	**30-32 °C**
Temperatura w nocy	**18-22 °C**
Wilgotność	**80-95%**
Woda	**Część wodna**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady i dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**Pojedynczo, w parach lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**6-12 jaj**
Inkubacja	**60-120 dni** przy 26-28 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Gonocephalus grandis to smukła agama o bocznie spłaszczonym ciele, długim ogonie, mocnych pazurach i wyraźnym grzebieniu z kolców na karku i wzdłuż grzbietu. Głowa jest trójkątna, z ostrymi kostnymi listwami nad oczami. Samiec ma dobrze rozwinięty worek gardłowy, wyższy grzebień i najintensywniejsze barwy: jest zielony z niebieskimi i żółtymi plamami na bokach. W ciągu kilku minut może zmienić barwę z jaskrawozielonej na niemal czarną, a zmiana zależy od temperatury, nastroju i stresu. Samica jest ubarwiona skromniej, ma brązowe pręgi i marmurkowy wzór, dzięki którym trudno ją dostrzec wśród liści i gałęzi.

Samiec osiąga łącznie do 60 cm, z czego około 16 cm przypada na ciało, a reszta na ogon. Samica jest nieco mniejsza, do 52 cm. Nazwa gatunkowa pochodzi od łacińskiego słowa grandis, czyli duży, i nawiązuje do rozmiarów zwierzęcia. Gatunek opisał w 1845 roku John Edward Gray. Rodzaj *Gonocephalus* był dawniej ujmowany szerzej niż dziś, a kilku krewnych z Nowej Gwinei i Australii zalicza się obecnie do innych rodzajów, dlatego starsza literatura często myli te gatunki.

Zwierzę jest płochliwe i szybkie. Spłoszone podskakuje w górę albo wskakuje prosto do wody i odpływa. Samce są terytorialne i grożą, nadymając ciało, otwierając pyszczek i prezentując intensywne barwy. Zdecydowana większość zwierząt w handlu pochodzi z odłowu, a po przywiezieniu do domu są one zestresowane, odwodnione i często pełne pasożytów jelitowych. Dlatego gatunek nie nadaje się dla początkujących, a rozmnażanie w niewoli zdarza się rzadko.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Występowanie i środowisko

Gonocephalus grandis występuje w Azji Południowo-Wschodniej. Spotyka się go w południowej Tajlandii, w Laosie i Wietnamie, na Półwyspie Malajskim i pobliskich wyspach Penang i Tioman, na Sumatrze i małych wyspach u jej zachodniego wybrzeża, na Borneo oraz w Brunei. Jako miejsce typowe podano Rangun w Mjanmie.

W naturze gatunek jest na tyle pospolity, że został oceniony jako niezagrożony.

> **Naturalny zasięg:** Tajlandia, Laos, Wietnam, Malezja, Indonezja i Brunei.

ŚRODOWISKO

Gatunek zamieszkuje nizinne i pagórkowate tropikalne lasy deszczowe oraz lasy bagienne, zwłaszcza gęstą roślinność wzdłuż strumieni i rzek. Przez cały rok jest tam ciepło i wilgotno, a różnice temperatur między dniem a nocą są niewielkie.

Dorosłe samce mogą przesiadywać wysoko, nawet do 15 m nad ziemią na pniach i gałęziach. Samice i młode trzymają się niżej i mogą siedzieć na dużych kamieniach nad strumieniem. Zwierzę jest aktywne w dzień i wygrzewa się tylko krótko, bo większość ciepła czerpie z powietrza. Pokarm stanowią głównie owady, larwy i pająki, ale obserwowano też osobniki zjadające młode liście, kwiaty i owoce. Gdy zbliża się drapieżnik, zwierzę rzuca się do wody i może ukryć się na dnie, przytrzymując się kamieni.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 120 × 60 × 150 cm (długość × szerokość × wysokość). Wysokość jest ważniejsza niż powierzchnia dna, bo gatunek jest nadrzewny, a samiec lubi siedzieć wysoko. Wysokość 150 cm daje zwierzęciu spokój i możliwość oddalenia się od ciebie. Duże osobniki najlepiej czują się w terrarium wykonanym na zamówienie ze szkła lub płyty, z dobrą wentylacją.

Urządź je grubymi, krzyżującymi się gałęziami o grubości 5-10 cm, tak aby zwierzę mogło wspinać się na różnych wysokościach, oraz żywymi roślinami, takimi jak figowce, paprocie i inne odporne rośliny tropikalne. Zapewniają one kryjówki i utrzymują wilgotność. Podłożem może być mieszanka włókna kokosowego, torfowca i odrobiny piasku z warstwą liści. Część wodna na dnie terrarium jest niezbędna (zob. woda). Wilgotność to największe wyzwanie przy tym gatunku: powietrze musi być wilgotne, ale nigdy zastałe, a zamknięte terrarium prowadzi do infekcji dróg oddechowych i zapalenia jamy ustnej. Zastosuj wentylację z siatki w górnej części i na jednym boku i zadbaj o to, by zwierzę nie mogło ocierać pyska o siatkę.

Parę można trzymać razem w większym terrarium, jeśli oba zwierzęta mają mnóstwo kryjówek i miejsc do siedzenia. Dwóch samców nigdy nie wolno łączyć. Zwierzęta są szybkie i chętnie uciekają, dlatego drzwi muszą się szczelnie zamykać.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

TEMPERATURA

Powietrze powinno mieć w dzień 22-28 °C i nie może przekraczać 30 °C. Pod spotem może znajdować się cieplejsze miejsce o temperaturze 30-32 °C, gdzie zwierzę może się krótko wygrzać. Noc powinna być chłodniejsza, 18-22 °C, a zimą nawet do 16 °C. Gatunek pochodzi z zacienionych lasów nad strumieniami i przegrzanie jest dla niego większym zagrożeniem niż chłód.

Najważniejsza jest temperatura powietrza, bo gatunek wygrzewa się niewiele. Używaj termostatu i mierz temperaturę na kilku wysokościach, bo ciepłe powietrze gromadzi się w górnej części wysokiego terrarium. Zwierzę, które siedzi z otwartym pyszczkiem i ma jasne ubarwienie albo stale schodzi do wody, jest przegrzane i trzeba mu natychmiast zapewnić chłodniejsze warunki. W upalne lato może być konieczne chłodzenie pomieszczenia.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza musi wynosić 80-95 %. Dokładnie zraszaj terrarium rano i wieczorem albo użyj zamgławiacza lub systemu deszczującego sterowanego zegarem. Rośliny powinny zdążyć trochę przeschnąć między zraszaniami, a wentylacja musi być dobra, aby wilgoć nie zamieniła się w zastałe, duszne powietrze.

Zwierzę pije krople z liści i gałęzi oraz z powierzchni wody, więc zadbaj, by zawsze miało dostęp do wody do picia. Przy zbyt niskiej wilgotności pojawiają się zapadnięte oczy, pomarszczona skóra i problemy z linieniem.

WODA I JAKOŚĆ WODY

Gatunek chętnie przesiaduje w wolno płynącej wodzie i niemal zawsze oddaje do niej odchody. Dlatego niezbędny jest zbiornik lub basen na dnie terrarium z małym wodospadem albo pompą. Na części basenu woda musi być na tyle głęboka, aby zwierzę mogło pływać i nurkować, a brzeg powinien zapewniać łatwy dostęp. Zastosuj filtr albo zbiornik, który łatwo wyjąć i opróżnić. Wymieniaj dużą część wody codziennie lub co drugi dzień, bo odchody w wodzie szybko powodują namnażanie bakterii.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek potrzebuje UVB i światła o pełnym spektrum. Należy do strefy Fergusona 2, czyli jaszczurek wygrzewających się w częściowym słońcu lub okazjonalnie. Zamontuj świetlówkę UVB tak, aby zwierzę mogło się do niej zbliżyć, ale też schować w cieniu. Rośliny w terrarium również potrzebują światła, dlatego warto zastosować świetlówki do roślin. Światło powinno być włączone około 13 godzin dziennie latem i 11 godzin zimą. Wymieniaj świetlówki UVB zgodnie z zaleceniami producenta.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Gatunek jest głównie owadożerny. Pokarm musi być żywy i urozmaicony: świerszcze, karaczany, szarańcza, mączniki, larwy, ślimaki i dżdżownice. Pojedyncze osobniki czasem zjadają małą noworodkową mysz, ale nie jest to konieczne. Zwierzę nie interesuje się nieruchomym pokarmem i po zakupie bywa trudno skłonić je do jedzenia. Nowo przybyłym osobnikom trzeba niekiedy podawać owady pęsetą, a wychudzone zwierzę należy karmić w spokoju.

Można podawać niewielkie ilości pokarmu roślinnego: młode liście, jadalne kwiaty i trochę miękkich owoców. Powinien to być dodatek, a nie podstawa diety. Wszystkie owady karmowe oprósza się wapniem i regularnie preparatem witaminowym z D3, a przed podaniem dobrze się je karmi. Młode karmi się codziennie, dorosłe co drugi lub trzeci dzień taką ilością, jaką zjedzą w ciągu 10-15 minut.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Zwierzę jest płochliwe, szybkie i potrafi mocno ugryźć. Nadaje się do obserwacji, a nie do brania na ręce. Za każdym razem, gdy otwierasz terrarium, ryzykujesz, że zwierzę wyskoczy przez drzwi albo w panice rzuci się na szybę i uszkodzi pysk. Pracuj spokojnie i ograniczaj się do tego, co niezbędne: karmienia, wody i sprzątania.

Samiec jest terytorialny i grozi innemu samcowi, nadymając ciało, otwierając pyszczek i prezentując intensywne barwy. Zwierzęta, które ocierają pysk o szybę lub siatkę, powinny mieć więcej osłon wzrokowych, na przykład tło i rośliny sięgające aż do dna. Świeżo zakupione zwierzęta potrzebują spokoju, a ich kał należy oddać weterynarzowi do badania na pasożyty.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samiec ma wyższy grzebień, większy worek gardłowy i intensywniejsze barwy niż samica, a także jest nieco większy. U podrostków płeć trudno rozpoznać i powinna ją ocenić osoba z doświadczeniem. Wiek i wielkość, w jakich zwierzęta osiągają dojrzałość płciową, nie są udokumentowane.

GODY I KOPULACJA

W naturze kopulacja odbywa się w porze deszczowej, a samiec przybiera intensywniejsze barwy i broni swojego terytorium. Chłodniejszy okres zimą z temperaturą 20-24 °C w dzień, 16-20 °C w nocy i krótszymi dniami naśladuje pory roku. W terrarium parę można trzymać razem, jeśli jest dość miejsca i wiele kryjówek; w przeciwnym razie samicę dosadza się do

samca na krótki czas. Samca można też trzymać z dwiema samicami. Oba zwierzęta muszą być w dobrej kondycji. Doświadczeń z rozmnażaniem jest niewiele, a podane tu wartości są niepewne.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa około 6-12 jaj w jednym zniesieniu do wilgotnej, luźnej ziemi lub próchnicy, chętnie między korzeniami. Potrzebuje pojemnika z głębokim, wilgotnym podłożem z ziemi i wermikulitu, w którym może kopać. Przez pewien czas po złożeniu jaj może pilnować gniazda. Liczba zniesień w roku nie jest udokumentowana. U osłabionych samic mogą wystąpić problemy ze złożeniem jaj, które wymagają pomocy weterynarza.

INKUBACJA

Jaja umieszcza się w wilgotnym podłożu, takim jak włókno kokosowe i wermikulit, w temperaturze 26-28 °C, a wyższa temperatura może powodować obumieranie zarodków. Wyklucie następuje po 60-120 dniach, najczęściej po 60-90 dniach. Jaj się nie obraca, a podłoże utrzymuje się wilgotne, ale nie mokre.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode mają przy wykluciu około 10 cm długości i są bardzo delikatne. Potrzebują nieco chłodniejszych warunków niż dorosłe, stabilnej i wysokiej wilgotności oraz jak najmniej niepokojenia. Zapewnij im proste, czyste terrarium z roślinami, kryjówkami i wodą i karm je codziennie małymi żywymi owadami, takimi jak muszki owocowe i małe świerszcze. Pilnuj, aby wszystkie młode jadły, i rozdziel je, jeśli zaczną walczyć.

Zdrowie i częste błędy

Większość problemów wynika z błędów w warunkach klimatycznych i z odłowu. Typowe problemy to:

- Infekcje dróg oddechowych i zapalenie płuc, gdy wilgotność jest wysoka bez wentylacji albo temperatura jest zbyt niska.
- Zapalenie jamy ustnej po urazach pyska i szczęk, często na skutek ocierania o szybę lub siatkę.
- Pasożyty jelitowe u zwierząt z odłowu. Zleć badanie kału, gdy zwierzę jest nowe.
- Choroba metaboliczna kości przy zbyt małej ilości UVB i wapnia.
- Odwodnienie i wychudzenie, zwłaszcza u świeżo zakupionych zwierząt, które nie chcą jeść.
- Problemy ze złożeniem jaj u samic.

Udaj się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę przestaje jeść, oddycha z otwartym pyszczkiem, ma śluz lub świszczący oddech albo rany w jamie ustnej.

Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.